

Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae IV:1-2, ediderunt JINDŘICH ŠEBÁNEK et SÁŠA DUŠKOVÁ. Pragae, Academia scientiarum Bohemoslovenica, 1962-65.

Udgivelsen af det tjekkoslovakiske diplomatarium har strakt sig over en lang årrække. Det påbegyndtes af Gustav Friedrich, der 1904-12 udsendte de to første bind med årene 805-1230. To fascikler af tredje bind fra 1231-40 udkom i 1943 og 1962, og i dette bind mangler der nu kun én fascikel.

Med de foreliggende to fascikler af fjerde bind er dette sidste blevet fuldført og dækker årene 1241-53. Det er præget af forskellige nye principper. Materialet er opdelt i to grupper, hvoraf den første (nrr. 1-295) stort set omfatter de diplomater, der er udstedt eller modtaget af bøhmiske og mähriske personer og institutioner. De gengives med uafkortet tekst og fuldt, videnskabeligt tekstapparat. Den anden gruppe (nrr. 296-474) omfatter supplerende tekster, der kun gengives i regist. De uægte diplomater er ikke som tidligere samlet i et særligt afsnit, men indføjede i de kronologiske serier. Det betones, at tekster fra formelbøger ikke længere blandes med de øvrige diplomater, som det skete i udgavens tidligere bind. For så vidt som de ikke henhører under gruppen registre, er det tanken, at de bør udgives for sig. Tabte diplomater vil blive nævnt i et specielt afsnit allersidst i udgaven.

Teksterne i den egentlige diplomserie er kommenteret og oplyst på forbilledlig måde. Det angives ved hvert af diplomaterne, hvor det er facsimileret, udgivet, registreret og behandlet monografisk. Det svarer til principperne i den første række af »Diplomatarium Danicum« (inden 1250). En ny ting i forhold hertil er, at det under omtalen af de monografiske behandlinger ganske kort er meddelt, hvilke resultater monografierne indeholder. Det er fortrinsvis iagttagelser af diplomatarisk, kronologisk og palæografisk art, der her kommer på tale. Indledningerne befatter sig med dateringsproblemer og angiver, hvem der har skrevet og diceret det enkelte diplom. Ved trykningen af teksten benyttes petit og spærret petit, såfremt der foreligger et diplomforlæg, der bør markeres. Det samme sker i første række af »Dipl. Dan.«. Efter teksten bliver seglene beskrevet. Bindet sluttes af med registre og litteraturfortegnelse. Tilsvarende afsnit forefindes også i »Dipl. Dan.«, men derudover bringes der i det tjekkoslovakiske værk et glossar samt plancher med segl og skriverhænder.

Den nye form, som udgaven har fået, er bl. a. betinget af, at der forud for og samtidig med udarbejdelsen er foretaget tre indgående, diplomatariske undersøgelser af brevvesenet, som det formede sig under Přemysliderne og hos konge, adel, bisper og byer på Wenceslaus I.s tid. Det er baggrunden for de instruktive oplysninger om skrivere og dictatorer. Det skal tilføjes, at det - set med en udlændings øjne - er meget påskønnelsesværdigt, at samtlige registre, indledninger og oplysninger, ja, hele bindet, er skrevet på latin.

Det nye bind af det tjekkoslovakiske diplomatarium repræsenterer den rige erfaring, som er gjort i hjemland og udland inden for udgivervirksomheden. Men det har samtidig bragt forbedringer og fornyelser i forskellige henseender. Æren for at have bragt udgaven op på dette høje niveau tilkommer Jindřich Šebánek og hans medarbejdere.

NIELS SKYUM-NIELSEN